

Állományelemzés és a használói szokások vizsgálata a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjában

Karbach Erika

Köztudomású, hogy a FSZEK központi könyvtára a szociológia területén országos feladatokat lát el.

Az azonban még szakmai körökben is csak kevesekben merül fel, hogy ezt a feladatát – mint a Budapest főváros önkormányzata által fenntartott – közkönyvtár látja el, s hogy ennek a tevékenységnek szakmai és finanszírozási terheit az alkalmi támogatásokon túl egyedül a FSZEK vállalja magára.

Könyvtárunk a Szabó Ervin-i hagyományokat folytatva vált az ország legnagyobb szociológiai és egyik legnagyobb társadalomtudományi gyűjteményévé, majd az országos tudományos szerepkörre vonatkozó jogszabályok alapján fejlődött tovább a szociológia területén információs központtá.

Azok a könyvtárosok, akik ennek a munkának szentelték idejüket, mindig is hittek abban, hogy egyedülálló és hiányt pótló gyűjteményt hoznak létre, és hogy munkájukkal nagyon is valóságos és egyre tömegesebben jelentkező olvasói igényeket elégítenek ki.

A rendszerváltozás óta mi is érzékeljük, hogy egyre nagyobb kihívásoknak kell megfelelnünk, az állomány és az olvasói elvárások tekintetében egyaránt.

Az országban megváltozott az egyetemi struktúra és átalakult a tudományos intézményrendszer. Az egyetemeken egyre-másra születtek a szociológiai és szociálmunkás tanszékek, ahova egyre nagyobb számban vettek fel hallgatókat. A habilitációs szisztéma megváltozásával, a kutatók nemzetközi kapcsolatainak megnövekedésével, a külföldi kutatók hazánk iránti érdeklődésének megélénkülésével nemcsak a magyar nyelvű irodalom iránt nőtt meg a kereslet. Az idegen nyelven hozzáférhető publikációk jelentősége hirtelen még erőteljesebbé vált.

Ezzel a robbanásszerű változással ellentétes irányban hatott a könyvtárak anyagi helyzetének beszükülése, s ez alól mi sem voltunk kivételek.

Ezek a folyamatok mélyreható változásokat indítottak el könyvtárunkban is. Idő és pénz híján eddig nem volt alkalmunk felmérni ezeknek a változásoknak a természetét. A most közreadott tanulmányok, melyek vagy külső megbízásra, vagy külső támogatás segítségével jöttek létre, remél-

hetőleg segítenek az utóbbi évek változásainak megismerésében.

Könyvtárunk külföldi szociológiai könyv- és folyóirat-állományára mindig is büszkék voltunk. Még a legnehezebb időkben is igyekeztünk a tudományág mindenkori fejlődését tükröző választéket biztosítani a külföldi szakirodalomból. Annak ellenére, hogy beszerzési keretünk egy interdiszciplináris, szöveg-orientált és könyvkiadáson alapuló tudományág reprezentálását soha sem lesz képes fölállalni, arra törekszünk, hogy amit beszerzünk, az országos méretekben váljon hasznossá.

Ehhez a törekvésünkhöz a Nemzeti Kulturális Alap is hozzásegített akkor, amikor támogatást nyújtott külföldi szociológiai könyvállományunk tetemes részének retrospektív számítógépes rögzítéséhez. Ez a munka Szerzeményezési és feldolgozó osztályunkon zajlott. Az első tanulmány szerzője, *Bánhegyi Gyuláné* – az MKM megbízásából, a FEFA program keretében, a Szociológiai dokumentációs osztály által összeál-

lított lista alapján – a külföldi szociológiai magirodalommal való ellátottságot vizsgálta a FSZEK-ben, és összehasonlította másik két, szociológiát szintén gyűjtő könyvtárral. Ezt egészíti ki a külföldi magfolyóiratok hazai hozzáférhetőségéről írott cikk (*Karbach Erika*).

Az NKA támogatásának köszönhető az is, hogy nemcsak az állományról, hanem annak használóiról is sikerült ismereteket szerezni.

Az 1996-97 folyamán, két szakaszban lefolytatott vizsgálat során az olvasók összetételét, használói szokásaikat, igényeiket mérték föl a Szociológiai dokumentációs osztály munkatársai, *Bíró Józsefné* és *Pozsár István*. Mi – talán szerénytelenül – **nemzeti kincsnek** tekintjük azt, amit elődeink nyomdokain haladva létrehoztunk a szociológia országos szakkönyvtárában.

Jó lenne, ha ezt mások is így gondolnák. Nemcsak azok, akikért dolgozunk, hanem azok is, akiknek módja van javítani meglehetősen szűkös lehetőségeinken.